

Cây *Encyclia citrina* Của Tôi

Cách đây 5 năm, vợ chồng tôi đến Convention Center ở thành phố Anaheim xem hội chợ về nhà cửa và sân vườn. Trong dịp này có cả trăm ngàn người từ tứ xứ đổ về đây để xem những gì mới lạ trong cách trang trí nhà cửa từ nội thất đến cây cỏ ngoài vườn.

Chúng tôi chú ý đến phần cây cối nhiều hơn. Rất nhiều gian hàng bán cây cảnh, trong số đó có nhiều hàng bán lan từ nhà vườn cho đến cá nhân. Riêng tôi, tôi cố ý tìm tòi những cây lan lạ, bởi vì các loại như *Cymbidium* hay *Cattleya* đã quá thông thường, gian hàng

nào cũng có và ai ai cũng có. Trong đám những cây thông thường đó, bỗng hiện ra một cây lan khác lạ, và chưa từng xuất hiện tại Hội Hoa Lan Việt Nam cũng như ở các cuộc triển lãm quanh vùng.

Cây lan này khác vì thân cây mọc chúc xuống, vài ba chiếc lá dài và cứng màu xanh xám, còn chiếc hoa mọc ở giữa chỉ dài hơn lá chút đỉnh, màu vàng chanh. Người bán hàng là một ông già người Mỹ gốc Mễ thì phải cho nên giọng nói hơi khó nghe. Ông ta cho biết cây này mọc ở Mễ Tây Cơ, thường được dân chúng gọi là Tulip Orchid, hương thơm như mùi chanh. Tôi cầm cây lan đưa lên mũi ngửi, quả nhiên một mùi thơm dễ chịu thoang thoảng bay ra. Tôi thích lắm nhưng nhìn cây lan có vài củ trọc và 3 củ có lá nhưng chỉ có 1 bông duy nhất mà giá tới \$45. Tôi ngần ngừ, kỳ kèo muốn bớt đi một chút, nhưng chồng tôi đã khuyến khích: thích thì mua đi, chần chừ người khác mua mất lại tiếc, giữa lúc đó có một bà Mỹ trước đó đã bỏ đi nay trở lại, nên tôi đành mợ ví trả tiền.

Mấy chị bạn tôi thấy thế thích lắm, nhưng tìm đồ con mắt cũng chỉ có một hàng bán mấy cây không có hoa và giá còn đắt hơn nữa.

Năm đó kiến thức trồng lan của tôi chưa có bao nhiêu vì tôi chỉ mới gia nhập hội HLVN được 1 tháng và lời chỉ bảo của người bán lại quá sơ sài.

Mang lan về tôi treo lan ở hướng Đông Nam và nhớ lời căn dặn trong tài liệu căn bản của hội là:

Tưới nước thật nhiều và thật đẫm vào mùa Hè, bớt dần vào mùa Thu và chỉ phun sương vào mùa Đông.

Bón phân rất loãng và bón hàng tuần (weakly and weekly). Thấy cây lan ẻo uột vàng ủa mà bón nhiều, tưới nhiều nước là giết cây lan mau lẹ.

Năm sau, cây được 2 hoa, và những năm kế tiếp khi thì 1 khi thì 2 nhưng không trùng vào ngày hội nhóm họp. Năm nay, khi cây lan vừa nhú nụ, chúng tôi lại phải lên đường du ngoạn Nam Mỹ như đã dự định từ trước. Trước khi đi, tôi lấy sợi vải đỏ buộc vào cây Encyilia và dặn dò đứa cháu là mỗi tuần phải tưới cho cây này 2 lần và phải tưới cho thật đẫm. Dặn thì dặn nhưng khi du ngoạn đó đây, tôi vẫn phập phồng lo sợ rằng đứa cháu lại quên tưới. Khi trở về nhà, ngay sau khi mang hành lý vào tôi vội bước ra vườn thấy dò hoa đã bung dài. Lòng mừng vô hạn, tôi đếm thấy tất cả có 6 hoa sắp nở vừa đúng dịp để dự buổi họp mặt hàng tháng của hội vào tháng 5 vừa qua.

Khi anh Bùi Mạnh Hà, Phó hội trưởng mời 4 người lên để chọn cây lan đẹp nhất trong tháng, người chọn chậu Cattleya màu đỏ cam, người chọn cây Dendrobium hoa vàng và tôi rất vui mừng là trong số một rừng lan có nhiều cây rất đẹp nhưng cây [Encyclia citrina](#) của tôi được đa số hội viên bầu chọn là cây lan đẹp nhất trong tháng.

Điều làm cho tôi hạnh diện hơn cả là khi bác Bùi Xuân Đáng, người khai sinh ra hội hỏi mọi người rằng:

“Ai đã nuôi trồng cây lan này?”

Tôi thấy hơn 10 cánh tay giơ lên. Nhưng khi bác hỏi tiếp:

“Ai còn giữ được?”

Không một người nào lên tiếng.

Bác nói thêm cây lan này còn có tên *Euchile citrina* hay *Prosthechea citrina*, rất khó trồng vì đòi hỏi mùa Hè không nóng quá 86°F, mùa Đông không dưới 48°F. Độ ẩm lại còn khó khăn hơn: 65-70%. Phần lớn chỉ được 2-3 hoa, mà tới 6 hoa thực là hãn hữu.

Tôi không ngờ mình là một tay mơ mà lại trồng được cây lan đẹp, lại còn khó trồng đến thế. Tôi

quyết chăm sóc và gìn giữ cây lan này xem nó còn được bao lâu.

Kha Huyền Trang